

Eachdraidh an Iasgaich an Leodhas

(2) Iasgach an Lin Mhoir

Le SEUMAS MACTHOMAS

OCHIONN ceud gu leth bliadhna air ais, cha robh bàgh fasgach neo geodha ceithir thimcheall cladaichean Leódhais nach robh làn eathraichean beaga is móra, agus cha robh oitir éisg dlùth air làimh nach ruigte aig amannan freagarrach de'n bhliadhna.

Nuair a bha iasgach an lìn mhóir aig àirde, bha corr air seachd ceud eathar air sàl, agus lean an obair-sa gu ruige toiseach a' Cheud Chogaidh anns a' bhliadhna 1914. O'n àm sin chrìon i gu cabhagach, ach cha b'ann gun aobhar. Thòisich na bàtaichean sgrìobaidh a' tadhal nan ionadan iasgaich, agus a' sguabadh leotha chan e a mhàin an t-iasg ach mar an ceudna na lìn air chor agus gum b'fheudar do na h-iasgairean againne an eathraichean a tharruing suas air a' mhol.

Thug an cogadh leis an òigridh, agus a' chuid a fhuair dhachaidh beò fhuair iad na h-eathraichean air sgreubhadh air a' chladach agus na lìn gun fheum. A chionn is gu robh chùisean an iasgaich a nis cho teugmhaileach, agus acfhuinn iasgaich cho daor, leigeadh iasgach an truisg 's an langain seachd gu buileach.

Faodar a radh an so gur e na h-aon daoine bha 'g iasgach an sgadain, agus a bha ris na lìn mhóra, ach aig amannan eadar-dhealaichte. A thaobh iasgach an sgadain, bha earrann mhór de'n chosnadh a' fàgail an Eilein gach bliadhna, oir 's ann as na puirt a sear a bha àireamh mhath de na bàtaichean a' tighinn ged nach robh móran aca gun Leódhasaich air bòrd. Ach is e eathraichean Leódhais fhéin, agus sluagh an Eilein, 'nan aonar a bha ris an iasg ghlas. Mar sin, bha math na h-oibreach gu h-iomlan aca fhéin. Cha robh dìth éisg air duine beag no mór fhads a thigeadh iasg air dubhan. Nam biodh comhradh aig praisèan Leódhais, bhiodh eachdraidh aca air iasgan de gach gnè, air iasgan beaga is móra, air cinn-gropaig is goileachan. Is iomadh balach is caileag anns na chuir iad sùgh is spionnadh, agus a dh' fhàg iad air neo-ar-thaing annlan bùtha agus biadh thar chuain.

Cho luath 's a bha càradh agus beartachadh nan lìon sgadanach ullamh bha iasgach nan lìon mhóra a' toiseachadh fìor toiseach an Earraich agus a' leantainn gu toiseach an àitich. Fad na h-ùine sin cha robh latha a b'urrainn sgoth a dhol gu muir nach robh dol is tighinn eadar na tìghean agus an cladach, othail is greadhnachas air gach làimh, sùrd is sgoinn gun lasachadh.

Bha tìghean saillidh anns gach port, goireasach do na h-iasgairean, agus freagarrach do'n luchd oibreach a bha na ciùrairean a' cumail an sàs a' glanadh, a' sailleadh, agus a' tiormachadh an éisg mar a thigeadh e gu tìr. Cha robh carragh leacach no mol grianach ri beul muir-làin gun iasg 'ga thiormachadh, no dùintean deth a' feitheamh ri soithichean bathair gus a ghiùlainn gu Eirinn no gu Abhainn Chluaidh. Bha na tìghean saillidh air an leigeadh seachad nuair as cuimhne leamsa, ged a bha mi eòlach gu leòir air na seann làraichean aca. Ri mo cheud chuimhne bha iasg a' chlachain air am b'eòlaiche